

Στην αιώνια δίνη του αποικιοκρατισμού η Λ. Αμερική

του Αντρέα Βελισσάριου

Από τον “αιώνα” του σκληρού αποικιοκρατισμού της Μεγάλης Βρετανίας, στον “αιώνα” της πολιτικής ιδιωτικοποίησης των κερδών και κοινωνικοποίησης των ζημιών της κυριαρχικής φιλοσοφίας των ΗΠΑ. Μήπως η Λατινική Αμερική είναι ιστορικά καταδικασμένη να βρίσκεται πάντοτε στη σκιά κάποιας μεγάλης δύναμης;

Από το 1824 έως και σήμερα η Λ. Αμερική βρίσκεται υπό το άγρυπνο βλέμμα των ιμπεριαλιστικών δυνάμεων και των προοπτικών δημιουργίας νέων ψευτό-κρίσεων τόσο οικονομικών όσο και κοινωνικών. Η ακατάπαυστη ροή εξαγωγικών πρώτων υλών και αγροτικών προϊόντων από τις εγχώριες “ανεξάρτητες” οικονομίες της Λ. Αμερικής προς την Δύση, και η μετέπειτα επιστροφή τους με την μορφή βιομηχανικών προϊόντων σε άλλο κόστος (πιο ακριβά) διαμόρφωσαν μια ετεροβαρή σχέση-εξάρτηση τόσο από την κυρίαρχη (τότε) Βρετανία όσο και από τις άλλες χώρες της αναπτυγμένης Δύσης. Είναι χαρακτηριστικό ότι περίπου το 80-90% των εξαγωγών των χωρών της Λ. Αμερικής αφορούσαν αγροτικά προϊόντα και πρώτες ύλες. Ενδεικτικά τη διετία 1929-1930 ο δείκτης αυτός για τη Βολιβία ανερχόταν στο 98,8%, και για τη Βραζιλία στο 98%. Εκτός όμως από την οικονομική διείσδυση και εκμετάλλευση των πλουτοπαραγωγικών πηγών της Λ. Αμερικής που κατείχε-χει το μεγαλύτερο μέρος της παρεμβατικότητας, σημειώθηκαν όπως είναι φυσικό, και πολιτικο-στρατιωτικές επεμβάσεις.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η βίαια παρέμβαση κυρίως της Γαλλίας το 1862 στο Μεξικό υποστηριζόμενη από την Μ. Βρετανία και την Ισπανία με σκοπό την εκμετάλλευση του ασημιού ώστε η Λ. Αμερική να έχει πρόσβαση στις αγορές.

Η σφοδρότητα των πολεμικών συρράξεων συνοδεύονταν κατά καιρούς και από ναυτικούς αποκλεισμούς κάποιων χωρών από τον βρετανικό συνήθως στόλο προκειμένου να εξαναγκαστούν τα κράτη της Λ. Αμερικής να υποκύψουν στις αξιώσεις των μεγάλων δυνάμεων. Ο “αιώνας” της εμπλοκής της Γηραιάς Ηπείρου κατά βάση, στα εσωτερικά των χωρών της Λ. Αμερικής “μεταλαμπάδευσε” όλα τα απαραίτητα ιμπεριαλιστικά εφόδια της ελεύθερης αγοράς στις ΗΠΑ. Η θέση των τελευταίων στην “υπόγειο” της Λ. Αμερικής ενισχύθηκε αποφασιστικά μετά τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο και τελεσίδικα μετά το Β΄ Παγκόσμιο όταν η Βρετανία απώλεσε πλέον καθαρά την πρωταγωνιστική θέση της στην παγκόσμια οικονομία και πολιτική. Τα πρώτα βήματα των ΗΠΑ να ελέγξουν την Λ. Αμερική είχαν ως αφετηρία την Κούβα, όταν μέσα από μια τροπολογία στο Σύνταγμά της οι ΗΠΑ είχαν το δικαίωμα να παρεμβαίνουν στα εσωτερικά το Κουβανικού κράτους όποτε θεωρούσαν ότι ετίθεντο σε κίνδυνο τα συμφέροντά τους. Μια εικονική σπίθα ήταν αρκετή για να ανάψει μια φλόγα που θα οδηγούσε σε οδυνηρές επιπτώσεις για τον κουβανικό λαό. Αναλόγως, οι ΗΠΑ αξιοποιώντας διάφορα προσχήματα παρενέβησαν στρατιωτικά για να επιβάλλουν τα συμφέροντά τους και σε άλλες χώρες.

- Η **Αϊτή** (1916)
- και ο **Αγ. Δομήνικος** το (1924) μετατράπηκαν ουσιαστικά σε αποικίες.
- Το 1903 ένα ολόκληρο κράτος δημιουργήθηκε για να εξυπηρετήσει τα γεωοικονομικά και γεωπολιτικά σχέδια των ΗΠΑ. Με προτροπή των τελευταίων δημιουργήθηκε ο **Παναμάς** ο οποίος αποσχίστηκε από την **Κολομβία**. Ο λόγος ήταν φυσικά η διάνοιξη και ο έλεγχος της ομώνυμης διώρυγας. Τα συμφέροντα των ΗΠΑ επέβαλλαν μια ολοκληρωτική επιβολή και έλεγχο στην περιοχή.
- Αντίστοιχα το **Πουέρτο Ρίκο** παραμένει μέχρι σήμερα, παρά την αντίθεση του πληθυσμού του, αποικιοκρατούμενο τμήμα των ΗΠΑ.

Λάμψεις αντίστασης και επαναστατικότητας στον ουρανό της Λ.

Αμερικής άρχισαν να αχνοφαίνονται κυρίως το 1959 όταν στην Κούβα μέσω των «μπαρμπούδος» ο Φιντέλ Κάστρο και ο Τσε Γκεβάρα, με την υποστήριξη χιλιάδων αγροτών, εργατών αλλά και νεολαίας θριάμβευσαν στην Αβάνα ανατρέποντας τον δικτάτορα Μπατίστα. Ένα από τα πρώτα μέτρα που πάρθηκαν ήταν η εθνικοποίηση των μεγάλων αγροτικών εκτάσεων και των αμερικανικών επιχειρήσεων. Οι Ηνωμένες Πολιτείες, που για πολλά χρόνια διαφέντευαν τις τύχες του νησιού, αντέδρασαν άμεσα και ξεκίνησαν την προσπάθεια υπονόμευσης του νέου καθεστώτος, τόσο με την αποτυχημένη «Επιχείρηση του Κόλπου των Χοίρων» όσο και μέσω της διακοπής των διπλωματικών σχέσεων με την Κούβα.

Πιο πρόσφατα (1999) ο λαός της Βολιβίας, ήταν ο νικητής στην αναμέτρηση με μια από τις πιο ισχυρές πολυεθνικές εταιρείες στον κόσμο, σε αυτό που έμεινε γνωστό ως «Η εξέγερση για το νερό της Cochabamba». Η προσπάθεια του αμερικανικού πολυεθνικού κολοσσού στον τομέα της μηχανικής, Bechtel, να ιδιωτικοποιήσει ολόκληρο το σύστημα ύδρευσης της περιοχής απέτυχε θεαματικά όταν οι άνθρωποι της Cochabamba ανάγκασαν μέσω του ασφυκτικού κλοιού και των έντονων πιέσεων που άσκησαν (συνεχείς κινητοποιήσεις και μάχες στους δρόμους με τις δυνάμεις καταστολής) να ακυρώσουν την “επένδυση” πάνω σε μια από τις πιο βασικές ανθρώπινες ανάγκες στον πλανήτη. Οι συνδεδετικοί κρίκοι που προέκυψαν μεταξύ των ριζοσπαστικών κυβερνήσεων της Βενεζουέλας, της Βολιβίας, της Κούβας, και στην συνέχεια και άλλων έχτισαν μια εναλλακτική “οικονομική προστατευτική ζώνη” απέναντι στους ιμπεριαλιστικούς σχεδιασμούς γνωστή ως ALBA. Οι τομείς συνεργασίας των κρατών μελών δίνει βάρος όχι στην απελευθέρωση των αγορών και στον περιορισμό της κυριαρχίας των κρατών αλλά στην ανάπτυξη οικονομικών σχέσεων αλληλεγγύης με σεβασμό στην εθνική κυριαρχία και με έμφαση στις κρατικές επιχειρήσεις, στη διατροφική ασφάλεια των λαών, στην ανάπτυξη υποδομών για την παιδεία και την υγεία. Είναι χαρακτηριστικό ότι βάσει των συμφωνιών παρέχεται πετρέλαιο από τη Βενεζουέλα στην Κούβα σε τιμές κατώτερες των διεθνών.

Στο σύγχρονο σήμερα η Λ. Αμερική βρίσκεται ξανά αντιμέτωπη μέσω μιας διαφοροποιημένης εμπλοκής των ΗΠΑ, αυτή την φορά μέσω 1) ενός κεκαλυμμένου με ένα ακροδεξιό ρατσιστικό προσωπείο πολιτικού ελέγχου (βλ. Μπολσονάρο-Βραζιλία, Γκουαΐδο-Βενεζουέλα) αλλά και μέσω 2) των μηχανισμών “οικονομικής υποστήριξης” (ΔΝΤ, Αργεντινή). Αργεντινή, Βραζιλία και Βενεζουέλα βρίσκονται στο μάτι του κυκλώνα Τραμπ και των λοιπών μισαλλόδοξων κυβερνητικών. Στην **Αργεντινή** το ΔΝΤ βρίσκεται για δεύτερη φορά προ των πυλών, μιας και το κείνσιανό πρόγραμμα διαχείρισης της κρίσης από μεριάς Κίρχνερ μπορεί αρχικά να απέδωσε καρπούς (μονομερή στάση πληρωμών, δραστική διαγραφή του χρέους σε ιδιώτες και ΔΝΤ) μέσω της ευνοϊκής διεθνούς συγκυρίας, αλλά τελμάτωσε πρόωρα. Η μεταβολή της διεθνούς συγκυρίας εξαιτίας της παγκόσμιας κρίσης το 2008, και η καπιταλιστική τάξη απαιτούσαν στροφή και πάλι στην «απελευθέρωση των αγορών», δηλαδή στο νεοφιλελευθερισμό. Παρατηρούμε δηλαδή πως όταν ο κενσσιανισμός δεν δύναται να αποδώσει τα μέγιστα στην υπερσυσσώρευση κεφαλαίου και κερδών (βαθιά ύφεση και κρίση) ο ακραίος νεοφιλελευθερισμός έρχεται να συμπληρώσει το οικονομικό παζλ. Ο θάνατος προδιαγεγραμμένος με τη νέα εισβολή του ΔΝΤ και την βαθιά κρίση που βιώνει η Αργεντινή. Ο βασικός μισθός δεν επαρκεί ούτε για το 1/3 του κόστους ζωής για βασικά αγαθά και υπηρεσίες, ενώ ψηφίστηκε και η άρση περιορισμών στην επιχειρηματική εκμετάλλευση των πόρων της χώρας, συμπεριλαμβανομένων των τομέων των ακινήτων και της γεωργικής γης.

Πρόσφατα το ΔΝΤ σε έκθεση που δημοσίευσε αναφέρει πως βασική αιτία της συρρίκνωσης της ευρύτερης περιοχής της Λ. Αμερικής είναι η Κίνα, που αποτελεί τον κύριο επενδυτή και εμπορικό εταίρο της περιοχής. Πολλές χώρες της περιοχής χρηματοδοτούν την κοινωνική τους πολιτική με έσοδα από τις εξαγωγές τροφίμων και πρώτων υλών προς την πολυπληθέστερη χώρα του κόσμου. Σε μια άλλη χώρα της Λ. Αμερικής, την **Βενεζουέλα**, βαδίζουμε προς μια νέα μεγάλη ταξική σύγκρουση. Το «πρελούδιο πραξικοπήματος» εξελίσσεται με εξοργιστικά ξεδιάντροπες

μεθόδους, που δεν κρατάνε ούτε τα προσχήματα. Με μπροστάρη τον Τραμπ, (ακρο) δεξιές λατινοαμερικάνικες κυβερνήσεις, δυτικές κυβερνήσεις και το Ευρωκοινοβούλιο, σπεύδουν να «αναγνωρίσουν» τον αυτοανακηρυγμένο «πρόεδρο» Γκουαϊδό, με την Ουάσινγκτον να δηλώνει ότι θα παγώσει περιουσιακά στοιχεία της Βενεζουέλας για να τα διαθέσει στην «κυβέρνησή» του.

Η θηλιά τόσο γύρω από τον λαιμό του Μαδούρο όσο και ευρύτερα στην Βενεζουέλα φαίνεται να σφίγγει σε μεγάλο βαθμό και αυτό γιατί πέρα από την αναγνώριση μιας «παράλληλης κυβέρνησης», επιχειρείται να προστεθεί στο «μαστίγιο» των κυρώσεων κι ένα εκβιαστικό «καρότο» αυτό του εμπάργκο και του αποκλεισμού πόρων στην κυβέρνηση Μαδούρο. Ο τελευταίος βρίσκεται αποκλεισμένος γύρω από ένα επικίνδυνο σκηνικό μιας και 1) οι αμερικανικές ένοπλες δυνάμεις έχουν αποσυρθεί και συνεχίζουν να απαγκιστρώνονται από τη Μέση Ανατολή, 2) ο κολομβιανός στρατός δεν έχει πλέον να φοβάται τα «μετόπισθεν» μετά την συμφωνία ειρήνης με τις FARC, 3) ότι τη Βραζιλία κυβερνά ο «Τραμπ του Τροπικού» Ζαΐρ Μπολσονάρο, 4) κι ότι ειδικός απεσταλμένος των ΗΠΑ στη Βενεζουέλα ορίστηκε ο Έλιοτ Άμπραμς, με πλούσια προϋπηρεσία σε Νικαράγουα και Ελ Σαλβαδόρ τη δεκαετία του '80, δηλαδή την εποχή των εμφυλίων, και των ταγμάτων θανάτου.

Ο Μπολσονάρο ήταν απλά μια προειδοποίηση σε μια Βραζιλία που το PT συνεργάζονταν αρμονικά επί 12 χρόνια με την αστική τάξη. Το φαινόμενο της ρεβανσιστικής παλινόρθωσης θα πλήξει σε μεγάλο βαθμό κατακτήσεις και θεσμούς στην Βενεζουέλα που αποτελεί ένα από τα τελευταία “κάστρα” απειλής της αστικής τάξης αν ο Γκουαΐδο βρεθεί στην θέση του προέδρου. Η στάση του στρατού αποτελεί το σημείο καμπής για το που θα γύρει η πλάστιγγα, και που διεκδικούν και οι δύο πλευρές. Παρότι η στρατιωτική ηγεσία στηρίζει τον Μαδούρο κανείς δεν μπορεί να εγγυηθεί ότι δεν θα υπάρξει μια μεταστροφή που θα γυρίσει μπούμερανγκ στον τελευταίο. Ελάχιστοι θα διαφωνήσουν πως αυτή ξέφρενη κατάσταση στην Βενεζουέλα χρεώνεται σε ένα βαθμό και στον Μαδούρο που ακολούθησε μια πορεία αυτοοχύρωσης και

συνεργασίας με τους καπιταλιστές, αφήνοντας ένα μεγάλο κενό που εκμεταλλεύεται συνεχώς η Δεξιά και ο ιμπεριαλισμός.

Ο δρόμος για την ανεξαρτησία, σε ό,τι αφορά τις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες, θα συνεχιστεί αν συνδυαστεί με γενικότερους και βαθύτερους κοινωνικο-οικονομικούς και πολιτικούς μετασχηματισμούς που θα αφαιρούν από τις εγχώριες, στενά συνδεδεμένες με τις ΗΠΑ, ολιγαρχίες την οικονομική και πολιτική εξουσία υπερασπίζοντας ταυτόχρονα την εργατική τάξη και τα φτωχά λαϊκά στρώματα.

Πηγή: 3pointmagazine.gr